

են Հալէպի բերդին քարերուն, որոնց տե-  
սակէն ամբողջ Սասնոյ մէջ չեն գտնուիր։  
Մեր անգիր զպիւրը շատ անգամ իր  
ապրած կեանքէն ճառելով կ'ըսէր թէ  
Սասնոյ մէջ թաղուած անհուն գանձեր  
կան, թէ տարիներ առաջ արեւելեան կող-  
մէն հնախոյզներ եկեր և փրկարի արտին  
մէջէն ոսկիով լեցուն հոթը կարաս հաներ  
տարեր են, թէ Մարաթուկն ու Անտոքը՝  
երկու բարձր լեռները այս անիրաւութեան  
չկարենալով հանդուրժել, կը սկսին թըն-  
դանօթներ արձակել և չեն թողուր որ  
իրենց երկրին մէջ թաղուած գանձերը  
հանեն. սակայն երբ Մասիսը իր ահեղ  
որոտումով կը զգացնէ որ անոնք իր կող-  
մէն զրկուած են, անմիջապէս կը հնա-  
զանդին և թոյլ կու տան որ պեղումները

կատարուին։ Իսկ անարեւ Արշոնց գիւղին  
համար կը պատմէր թէ տեղւոյն Ս. Քա-  
ռասուն Մանկանց սրբավայրին մատրան  
մէջ մշտավառ ճրագին իւղը ամէն օր հայ-  
թայթելու խոստումը գիւղացիներու կող-  
մանէ զրժուելուն հետեւանցով, Աստուած  
երկրաշարժով մը գիւղը այնպիսի դիրքի  
մը մէջ կը դարձնէ՝ որ տարուան չորս  
եղանակներու մէջ ալ արեւու ճառագայթ-  
ները հոն չեն ծագիր։  
Արօ Մրտոյի վիպական կեանքին ամ-  
բողջական գծերն և յուշերը շատ ու  
շատ են, բայց դժբախտաբար ուրիշ շատ  
կարեւոր աւանդութեանց հետ անոնք եւս  
մոռացութեան փոշիներու տակ թաղուած  
կը մնան։

ՄԿՐՏԻՁ ՔԷՅ. ՄՈՒՐԱՏԱՆ

## ԱՄԱՆՈՒԹԵՐ...

Ամառ օրեր են հիմայ,  
Ամառ օրեր տօթագին.  
Արփին բուրեան գեղհրմայ՝  
Կը շառայէ վառ, անգին։

Ամրան ըլլայ օրն երբոր,  
Չեմ նըստիր ես չուքի տակ,  
Ինչպէս ընել են սովոր,  
Պարմանիներն անգիտակ։

Ամառ օրեր են հիմայ.  
Արեւուն դէմ կը նըստիմ.  
Ու արեւով ես հինայ՝  
Կը պարուրեմ սըրտիկն իմ...

Որ երբ ձըմրան ցուրտը գայ,  
Ձըլլամ արփւոյն ես կարօտ.  
Որ երբ քամակա ալ կը քայ,  
Ըլլայ սիրտըս ջեր, արփոտ...:

Աթէնք

ԱՐՍԷՆ-ՊԵԳԱՍ

## ՕՐՈՒԱՆ ԳՐՔԵՐ

Oriental Art (Ceramics, Fabrics, Carpets) by  
R. Koechlin and G. Migeon. - Trans. by Flo-  
rence Heywood. - New York. - The Macmillan  
Co. Գունագեղ 100 նկարներով, Գին՝ 12,50 տոլ.

Ասիկա գեղատիպ, մաքուր, ճոխ այն  
հրատարակութիւններէն է որ ոչ միայն  
պատուաբեր է գրողին ու հրատարակողին,  
այլ ունենալն իսկ այդպիսի գեղեցիկ, ար-  
ժէքաւոր ու հետաքրքրական և օգտակար  
հրատարակութիւնը՝ ամենամեծ հաճոյք է,  
ինչպէս կը զգայ տղերս գրողը։

Հատորին ներածութեան մէջ՝ զետեղ-  
ուած է կիտոսածեայ կռահ ամաններու մա-  
սին ուսումնասիրութիւն մը Raymond  
Koechlin է, ուր ամփոփ կերպով կի-  
տուածամաններու պատմութիւնը կ'ընէ Ա-  
րեւմտեան Ասիոյ մէջ, Պարսկաստան,  
Միջագետք և Սիրիա, անմասն չթող-  
լով Փոքր Ասիան։ Իսկ Հայոց ունեցած  
բաժնին մասին յանուանէ յիշատակու-  
թիւն մ'իսկ կը պակսի։ Ասիկա անշուշտ  
ընդարձակ նիւթին մէկ մէկ հարեւանցի  
ակնարկ մ'ըլլալու տեսակէտէն է։

Ասոր կը յաջորդէ Հիսուսածեղէններու  
մասին ակնարկ մը Gaston Migeon է,  
նոյնպէս ընդհանուր՝ այնուհանդերձ շա-  
հեկան։ Հոս կը հանդիպիմ միակ այս ակն-  
արկութեան. «Թրքական շրջաններու մէջ  
հիւսուածեղէններու արուեստը՝ Օսմանի  
տան ներքեւ թձ-թէ դար, ուր աշխատա-  
նոցները՝ Հայաստանի, Անատոլիոյ, եւ  
մասնաւորաբար Վոսփորիները և Պոմա-  
յիները, թուրք Սուլթաններու մայրա-  
քաղաքին, յատկապէս ներշնչուած էին  
Պարսկական աշխատանոցներէն»։

Ասոր կը յաջորդէ վերջին ուսումնա-  
սիրութիւնը, նոյնպէս Gaston Migeon է,  
նուիրուած գորգերու։ Հոս ալ ակնարկու-  
թիւն մը Հայկական գորգերու մասին.  
«Նկատելի խումբ մը բրդեայ գորգերու  
զարդարուած կենդանի ձեւերով, չափա-  
զանց համադրեալ, և բնութեան ձեւերով,

շատ խեղաթիւրեալ, Dr. Bode-ն յայ-  
տարարուած էին, իր կանխագոյն աշխա-  
տութեան մէջ գորգերու նուիրեալ, իբր  
հին, և ան զանոնք տեղաւորեց թԳ և թԳ  
դարերու չափ ետ։ Հակառակ իրենց հին  
գծաձեւերուն կարծրութեան և իրենց ճշ-  
գրիտ երկրաչափական կարգադրութեան  
M. Martin արդէն հակառակած էր այս  
գաղափարին և անոնց տուած Հայկական  
ծագում մը շատ նուազ հին։ Ասոր դէմ  
բողոքեցին Mr. Jacobi և Mr. Pope։  
Վերջինս կը փնտռէ արեւելեան կովկա-  
սեան ծագում մը թէ և թէ դարու, մինչ  
M. Sarre, որ չի հաւատար թէ հնագոյնը  
թե դարէն առաջ ըլլայ՝ հակառակ Mr.  
Kendrickի, որ զանոնք աւելի ուշ ժա-  
մանակի նկատեց, կը համաձայնի, ըստ  
իս, Պրն. Արմենակ Սազըզեանի հետ որ  
հաստատեց զանոնք շատ համոզիչ կեր-  
պով, յաջորդական նկատառմանց շարքով  
մը, իբր բացարձակ Հայկական ծագումը»  
(էջ 19)։

Գարձեալ ակնարկելով Թրքական գոր-  
գերու մասին, կ'ըսէ. «Նիւթը այլեւս  
մետաքս չէ, ինչպէս Պարսկաստանի մէջ,  
այլ բուրդ, առատօրէն հայթայթուած հօ-  
տերէն Անատոլիոյ, Հայաստանի և Փոքր  
Ասիոյ մեծ դաշտերուն» (էջ 20)։

Երկասիրութիւնը նուիրուած ըլլալով  
աւելի իբր ցուցակ մը, ներկայացուած  
գունաւոր պատկերներու արտատպու-  
թեամբ, Մերձաւոր Արեւելքի զանազան  
գնահատեալ հնութեանց, չեմ կրնար յա-  
ռաջարանը խնդրոյ նիւթ ընել, մանաւանդ  
իր շատ համառօտ խմբագրութեան համար։

Իրապէս զմայելի այս առարկաները  
ներկայացուած են շատ գոհացուցիչ ար-  
տատպութեամբ, հարազատ գոյներով։ Հոս  
ալ կը յիշուին Հայ նուիրատուներ, հա-  
ւաքողներ եւ վաճառողներ հնութեանց,  
նաեւ հայկական հնութիւններ։

Երրորդ նկարը, գեղեցիկ, Թ դարէն,  
պարսկական կիտուածապնակ մը՝ նուիր-  
ուած է կիւլպէնկեանի կողմանէ՝ Musée  
du Louvre, Paris։ Թիւ 7 ֆոսդադի  
(Եգիպտոս) Թ-ԹԱ դարու կիտուածէ աման